

27

کتابخانه اجتهاد عدد ۴

دوكتور عبدالله جودت

ایکی امل

لا تدابروا ولا تحاسدوا ولا تباعضوا
وكونوا عباد الله اخواناً. (حدیث شریف)

عوامك استحصال حقه مقتدر اولمسی ، خواصك التزام
حقه - هر نه صورتله اولورسه اولسون - مجبور بولونماسی ؛
کعبه آمالزک اساس لایتغیرینی تشکیل ایدن « ایکی امل »
ایشته بونلردن عبارت در . ع . ج .

مصر

مطبعة اجتهاد

۱۹۰۶

(S)
(RECAP)

JC 585

• A 228

1906

(مقدمة المقدمه)

بو مقدمه ، برسنه اول ترجه يه ترجمه ايديله رك نشر ايتديريلين
« كييوم تهل » ايچون اجماللا يازيلمش وكتابله برابر طبع
اولونمش ايدي .

« كييوم تهل » ك حجى ده موضوعى كيبي بويوك اولدى .
« كييوم تهل » ك موضوعى ده بويوكى . چونكه استبداده
قارشى نفرت و قياى مصوردى . بو سيلرله كتاب نور كيايه آز
ادخال اولونا بيلدى : بويوكلكك ، علويتك ، عاليجنابلى وفدا كارلى
اويانديراجاق آتارك ، حاصللى « نور » ك بزم ديارمزه
كيرمه سنى پادشاهم ، حكومت آرزو ايمه يورلر ، ايسته
يورلر كه بوتون خلق جهالت ايجنده ، مذلت ، مسكنت مزبله
سندھ اويوسون دورسرن ، افراد وطنك پوره كنده بر شعله
انتباه پارلا ماسين . حكومت آرزو ايدييور ، كه اهالى ، قويون كيبي
منقاد ، كوپك كيبي متملق و متزلل قاسين . دوغرو ، علوى يكي بر
فكر ، برسوزايشتمه سين . جاهل ژاندارمارك قيرباچلى ، ناموسسز ،
تريبه سز ظالم مامورلك تعديلرى آلتنده ازيلسينلرده اچلرندن
« يوق ! عفو ايدرسين حقوقه تجاوز ايدييورسين ! ايلهرى
كيتمه ، اكر — سزجه — انسانيت ، اسلاميت ، قانون يوق
ايسه ، بنم پالام وار ؛ او ، دعوايى حل ايدر ! ... » دين
بولونعاسين . بز ارباب اجتهاد ايله برابر شو فنكرده يز : اهالى
هوسكاروميال قيام اولمامالى فقط قياى ضرورى قياچاق بر
حكومه ميدان و بره مك ايچون مستعد قيام اولملى در ؛

عوامك استحصا لحقه مقتدر اولماسى . خواصك التزام حقه — هر نه صورتله اولورسه اولسون — مجبور بولونماسى . . . كهبه آمالنك اساس لا يتغيرنى تشكيل ايدن (ايكي امل) ايشته بونلردن عبارتدر .

صدددن چيقديق ، تكرر ايديلمش و فقط بيك كره داهاتكرار ايديلسه چوق اولمايان ، فائدهسز قالمايان حقيقتلى تكرر ايتيه طالديق .

بعض اخوان ، (كييوم تهل) ترجمه سنده كى مقدمه ني بكنديلر . رساله شكنده باصيلماسنى ، انتشارينى تسهيل ايده جك برشكاه قونولماسينى ايشته ديلر . ممكن اولديغى قادار چوق داغيلسين ، چوق آدم او قوسون ديديلر . بو ، بك مصيب بر حكم ونوصيه ايدى . چونكه او ديباجه ني تشكيل ايدن فكرلرك ، ملاحظه لرك اكثرى بزم ابداعات قريحه مزدكل ؛ معقب و بر ستشكارامللى اولديغمز اعاطم دورانك ، او حقيقى انسانلرك وجدانمزده حسياته تحول ايتمش ملهجاتى درلر .

مقدمه ، طبع اولنه نسبة بر مثلندن زياده توسيع و تزويد ايديلمشدر . رساله شكنده باصيلاجاق . بر مجاهد حق پرستك نامنه اهدا ايديلمش اولماقلا اثر . مخلد و مزين اولدى .

بو رساله مز (استبداد) ه قارشى (حریت) كبر خنده قهرى ، شو قطعه ده مستبدك مدار افكارى اولسون .

« وان ملكت النفوس فابغ رضائها »

« فلها ثورة وفيها مضاء »

« يسكن الوحش للوثوب من ال »

« اسرف كيف الخلائق العقلاء ! »

في ١٦ ايلول ١٣١٣ و في ٢٨ ايلول ١٨٩٧

دوقنور عبدالله جودت

ایکی امل

آثار ادبیه‌نک غایهٔ علویہ سی، اقصی الغایاتی، انسانلرم
کمالات متصورهٔ انسانیه بی تلقین ایتمک در.

هر قوم، هر ملت - داها عمومی تعبیر ایله سویله یه لم - عمر
زمرهٔ انسانیه، فضائل و کمالات انسانیه دن درجهٔ
نصابی نسبتنده مسعود در. فضائل و کالات انسانیه‌نک
ینبوع لایزالی، قدرت فاطره‌نک نادراً فقط ابدی الحیات
اولاراق یتیشدیردیکی (دهات) در.

یوز درجه‌یه قادر مسخن اولان صو. آرتق ترفع
حرارتجه از دیاده غیر مساعد وحد منتهای غلیانه متصاعد
بولوندیغی کیبی، ذکای بشر دخی - بعض ذواتده -

یوزدرجه بی کویسته ویر. غایه شدتنه، حداستقرار انتهایسنه
 واصل اولمش بولونور. « سرحد تکامل » ه قادر متعالی
 اولان اوز کاء « دهادر » دماغی اویله برذ کایه تجلیکاه
 اولان انسان « داهی » در.

ظلم وفلاکت ایچینده قالان واستبدادک آتش وبخاریله
 محصور بولونان انسانلرک - بلکه کندیلری بیله کوش
 وادراک ائمه دیکلری حالده - اسان حاللرندن چیقاراق
 فضای بی انتهای ظلمات ایچینده، یوکه لهلوب، غائب اولان
 استقبال! انسانیت! حریت! مساوات! ترقی! فریادلرینی
 قولاق دولوسی ایشیدن اوکزید کان خلقت، اوکلین
 بشریت در. بونلر سفالتزده لر اوزهرنده، لبریز انسانیت
 اولان وعایه بکزر لر، که بولوظلر ایچینده بولونان برید
 علوی ایله صار صیلدیقلری وقت اونلردن زمین اوزهرینه
 بویوک بویوک قطره لر دوشر؛ او قطرملر، ظالملر ایچون
 آتش پارچه لریدر، یاقار؛ مظلوملر ایچون شبنم دانه لریدر،
 سرینه تیر. حیات تازه ویریر. بونک بویله اولماسنی
 فنا کورنلر چوق. فقط بزیک ایی بولوروز.

« هر كسك مضطرب و مضطر اولديني بر زمانده بر قاچ
كيشينك فرياد ايمه سي يك مصيب ، يك عادلانه در »

* * *

بوكون تور كجه به ترجمه سني معرض مطالعه به وضع
ايتديكيمز « كيوم تهل » استبدادك ، الى الابد قور قونج
دشمني ، مظلوملرك حامي لاي موتي اولان دهات ابدن
(شيله ر) كدر .

بر رحم علوي نامحدوده مظهر اصحاب دهانك موجوديت
ابديه لرني تا مين ، روحايتلرني تشكيل ايدن آثار مخلده
ادبيه بي هر سائله نشر و فيض مطالعه لرني هر صنف خله
تعميم ايتك درجه وجوده در .

« باشي تاجلي اولماق دن باشقا بر مزيتي (؟) اولمايانلرك
حكيم سهرمه سي زماني كچمش در ... » (*) قوه جسمانيه ،
اقتدار متغلبانه اربابنك دورى بتدى ، واقعا اولر شانلى
واحتشاملى عمر لر سورديلر ، لاكن نه رييجي بر شان
واحتشام ايله . او مقوله بويوك آدم لر . « ترقى » نك ايچينده
منجهد لرلر : ترقى اولر ي نه ريتير ، مدنيت بوتونچلري
حضلانديرر ، قارار تير .

(۰) ويقتور - هوغو - ويليام شكسپير .

دماغ بشریت ، بوافکار متموته بیغینلرندن تجرید
ایدیلمه‌لی، یرلرینه، حریت، مساوات. اخوت عمومیه
افکار نامیه‌سی اقامه اولونمالیدر . بونی یا باجاق ، آنجاق
آثار ادبیه حقیقیه‌در.

ادبیات، تمدن افرازایدر، شعر، کمالات فکریه. ادواق
علویه صاجار ، بووجهله‌در، که ادبیات جمعیات بشریه‌نک
مایحتاج الیه‌در، بوجه‌تله‌در. که شعر، روح‌مایه اشتیاقی،
قبله‌انجذابیدر، بناء‌علیه آلمانیده (شکنیر Shakespeare) ی
اینکیاته‌رده (شیلله Schiller) ی ترجمه و تفسیر ایتک
ایجاب ایتدیکی کبی تورکیاده‌ده : (ابوالعلاء المعری) ،
(عمر خیام) ، (فرودسی) ، (سعدی) ، (غزالی) ،
(جلال‌الدین) ، (عنتر) ، (منفی) ، (شکسپیر) ، (قالدرون
Caldéron) ، (بایرون Byron) ، (میاتون Milton) ،
(شیلله) ، (گوته Goethe) ، (هومر Homère) ،
(هشیل Eschyle) ، (دانته Dante) ، (لوقرئس
Lucrece) ، (الفیرو Alfieri) ، (قاموئنس Camoëns) ،

(لون فلولو Longfellow) (*) ، (میچیکه ویچ) ، Mickievitch ،
 (پوشکین Pouchkin) ، ژان ژاق روسو (J. J. Rousseau) ،
 (وولتیر Voltaire) ، (مونتسکیو Montesquieu) ،
 (ویکتور هرغو Victore Hugo) . الخ ... ترجمه ایدیلمه لی ،
 طبع ایدیلمه لی ، تکرار طبع ایدیلمه لی ، نشر اولونمالی ،
 هرکسه صاتیلمه لی ، هرکسه اوقوت دورمالی ، اوجوز
 صاتیلمه لی . سرمایه سنه ، مصرفه ویریلمه لی در .

علو جناب ، عظمت روح ایثار ایتمک شانلر نندن اولان
 بوتون حکیملر ، شاعرلر ، مدققلر ، هرکسه تقدیم
 اولونمالی ، هرته وده ، هرکتابخانه ده بولوندورولمالیدر .
 انسانه ، مقصد انسانی نی کوسته ره رک اولان ذکاسنی

(*) « لون فه لولو » ، آمریقالی بر شاعر در . ۱۸۸۲
 تاریخ میلادینده وفات ایتدی . آثار موجوده سی ایچنده بزم
 نظر منری اک زیاده جلب ایدن « اسارت داسستانلری
 Les Poèmes sur l'esclavage » عنوانی اثر رحمانه سیدر .
 بویوک بر حساسیت ملکانه نی ترخم ایدن بو منظومه مؤثره ، زنجی
 اسیرچیلکی علیهنده یازلمشدر . صاتیلما ، حیوان کیمی صاتیلماق
 تجارت ایدلمک ایچون دیری دیری آولانیلان او بیچاره انسانلرک
 هجران و فلاکتلرینی « لون فه لولو » کمال سوزشله تصویر ایتمش ، عالم
 انصاف و حسیاتده چیغلیتیلر ، قیامتله قویارمشدر . ع . ج .

اصلاح و تعمیر ایتک و افکار عالیہ تقدیر اولونما دینی
مدتجه داعیة احیا و اصلاحده ثبات ایله کندییسی اوزده رنده
فضیلتہ، علوجنابہ، فداکارلغه. نمونه امتثال کوسترمک...
ایشته فکر و فضیلت. قلم و حسیات صاحبزینک قطعی، الزم،
بسیط، آشکار اولان و ضیفه حاضر دلری بوندن عبارتدر:
« اک سونوک بر نمونه امتثال اولماق، اک مشعشع، اک بارلاق
بر بارقه تهور ابراز ایتکدن دها جلی . دها مؤثر در .
هر عصرده دهاتک یایدینی ده بو، یعنی فضیلت و فداکاری یه
نمونه امتثال اولماق ایدی. شاعر لک خدمت و فائده سی
ضیای علم و فضیلت ایله حقیق مدینتی سینئه بنسره انفاذ
ایتکدن، استبدادی، قلمله، فکرله، قدرته، قوتله سوکوب
ییقماقدن . قالدیر ماقدن باشقا برشی عد اولونما مالیدر .
جبار لک فراش نرمین حکمرانیسنه بر بالین راحت شکن
قویماق، شاعر لک شان بلندیدر . علی الاکثر، اونلر سایه
سندہ در، که مستبدلر: « ابی او یویامادم قور تولی رؤیالر
کوردم » دییه رکدن او یانیرلر.

شعر: ترنم ایتک، سومک، اعتقاد ایتک، مناجات ایتک
ایچون یایلامشدر . فقط بوشلغی ترنم ایتک، کندیی کندینی

سومك، باطل عقیده لره معتقد اولماق، اصنام و موهو ماتدن
 مناجات ایتك ایچون دكل. « كالات متصوره بشریه » بی
 ترنما ایتك، « انسانیت » ی سومك، « ترقی » به ربط قلب ایله
 اعتقاد ایتك، « نامتناهی » به دوغرو سوق مناجات ایتك
 ایچون یاییلمشدر.

شیمدی سونكولر حق و حریت كله لرینی تلفظ ایدن
 دیشلرك آراسنده قیریلیور!... (بوسونكولر مستبدلرك
 باشلر نده قیریلما ایدر) دیمك دن زیاده او قلمنر -- او قلملر كه
 اصحاب فكر و مرحتك یارماق لری آراسنده در -- كاغد
 اوزدر نده، تعمیم معالی. تنفیذ فضائل، تصفیة افكار ایتكله
 آشینالی در، دیرز. افكار، حسیاته استحاله ایتمه دیکجه
 ثمرات فعلیه ویرمز، بو استحاله ایسه افكار سالمه نك لاینة قطع
 دماغ بشره انفاذ ایدیلمه سیله حاصل اولور. « اونو تاممالیدر كه
 یكی فكرلر، تازه امللر اذهان عمومیه به غایت بطائنه كیرر.
 یرلشمش، كوك صالمش افكار سقیمه مزمنه بی محواتك ،
 ذهن بشردن سیلمك ایچون مركب دالغهلری صرف
 ایتك اقتضا ایدر. » (*)

(*) س . سته نیاق . چارلق و انقلاب صحیفه ۳

دوغرودر : وقور ، ساکن و دائمًا معصوم اولان
 ترقی ، قان دوکمک نه در . بیلمز ؛ سلاحسز اولارات
 حکمنی سورر ، کندیسنه تقدیم واراننه اولونان . بالطالری
 یالاری ، قلیجلری . توفنگلری رد ایدر . لاکن
 (تہل) ک (کہ سلہ ر) دن دوکدیگی قان ، قان دکل
 ایرین ، ایرین دکل برسم هلاهل قرین ایدی . نجات
 بخش عموم اولان او بویوک تشبت ، عظیم بر لجه مرحمتک
 درین بر شفقتک علوی بر اثر جوششی ایدی .

انسانلرک تکملاتی اسبابی هپ تحسست روحیه سندن ،
 افکارندن نبعان ایدر . ارادتنی ، آمالنی ، اعمالنی اداره
 ایدن هپ تحسسانی ، هپ مکتسبات مدخره فکریه سیدر ،
 دائره وقوف و حساسیت بو بود و کجه ظلمه نک حوزه
 تغلب و تعدیسی کوچولور :

شور دیوانه باندازه صحر باشد!

جهالت فاعله و جهالت منفعله عینی غیرت و مرحمت
 ایله اقتحام اولونماق . تداوی ایدیلیمک ایستر . ظالم ده ،

مظلوم ده علم و فضیلته عینی نسبتده محتاجدر . « بد عمل
روحك دارلنی . فكرك قیصالغیدر . » (*)

انسانك حتی بالكنز - معنای عمومیسيله - یاشاما
دن عبارت دكل، حریت ايله یاشاماقدیر، حریت، حقوق
طبیعیة بشرك - قوانین ايله تحدید و تأمین ایدیلمش اولدینی
حالده - بلا استئنا عموم افراد ایچون رایكان اولماسیدر.
حریت ، بر کوز بیکیدر . حریت ، تر قینك عضو
بصریدر . آمال مشروعه بشریه نك سربستی، ایفاسندن
باشقا بر غایتی یوق ظن اولونان (حریت) ، حق وعدالته
معطوف ارلان عزم و فکر قوتنك یكانه واسطه تکمیلی

(*) یونگ Young - کیچهلر سنوحاتی - صحیفه ۲۷۵ خیاتك
هیچکی ، ابدیتك امید و دهشتلری ، موتك ایقام ایتدیکی دلسوز
هیرانلر بر شعرنازك اولان (کیچهلر سنوحاتی) نك موضوعی
تشکیل ایدر ؛ بوشهر ، مطالعینك روحنده ابدی بر احساس
شاعرانه او یاندیر اچاق قدرت کافیه بی حائر در . شوقدر وارکه
ملاحظات مضطربانه محصولی اولان او سنوحاتده اضطرابك
محتشم ساده لکی یوق (کیچهلر سنوحاتی) ، اینکلیزجه دن ترکیه یه
ترجه ایدیلمش نقطه ارمنی حروفاتيله باصیلمشدر . [اوحانس آرمیان]
افندی نامنده بر وطنداش ترجمه ایتش (وه نه دیک) شهرنده
باصدیر مشدر . یازق که بو کوزل کتابی ده حکومت خائنه حاضره
کتب ممنوعه حدولنه ادخال ایتش در . ج . ۶

اولدینی کیبی ترقیات مدنیه نك عقلاً ، اخلاقاً . بدناً ،
صحةً ، نفوساً ، نفوذاً وقوعه كله جك كلالنك ده اك
متین ، اك امین واسطه حصولیدر .

باشماق ؛ محافظه عضویت دیمك دكلدر ، یاشاماق ؛
ادراك ایتك در .

باشماق ؛ حالدن متبسم اولماق . استقبالی بر نقطه
بلند ادراكدن تماشای ایتك در .

باشماق ؛ استقبالی غروب حالنده دكل ، برطوع
دائمی حالنده كورمك در .

باشماق ؛ بر میزان وجدانی به مالک بولونوب اومیزانله
سك وبدی وزن و تقدیر ایتك در .

باشماق ؛ عدالتی ، حقیقی ، حق ، صدق ، استقامتی
صمیمیتی ، ذوق سلیمی حائر اولماق ، یكدیكرینه صاریلمش
اولدینی حالده حقوق و وظیفه بی قلب اوزهرنده
بولوندورماق در . یاشاماق : نه به یارادینگی ، نه یاباییله
جكنی . نه یایماسی لازم كلدیكنی بیلمك در .

باشماق ایله محافظه عضویت ایتك آراسنده کی فرقی
روشن قیلام : انسان یاشار . حیوان ، محافظه عضویت ایدر .

بناء عليه خاق ياشامايور ؛ معيشت حقيقيه به زهرار
 دولدورليور ، يكديكري سومك . يكديكره قارداش
 اولماق لزوم وزمانى كلهلى چوق اولدى . حالا بو خاك
 فنا اوزرهنده اك زياده كوزه چارپان . ماده ويا معنا
 يكديكري اولدورمك ، يكديكره بغض و عداوت ايتمك دره .
 بو قارائليق . بو چيركين دردك نداويسى . دردناك
 اولانلردن زياده ، دردى ، دردك ماهيتنى ، اسبابى ، طرز
 مداواستى بيلنسلر ايچون بويوك بر بورج ، مقدس
 بر وظيفه در .

*
*
*

معنويات انام منخسف اولدنى زمان آسايش اجتماعى
 اوزهرينه بر ظل دوشر ، كه خشيت انكيزودهشت آوردر .
 عموم . تدقيقات وتفحصات فينه اجراينه تشبث
 ايده جك بر حال و مرتبه ده دكلدر . فقط عمومك ساحه
 ادراك و انجذابنه كيره بيلن ديكر بر امل علوى ، ديكر
 بر جانانه معنوى واردر . كه اوده اصلاحات اجتماعيه
 املى ، جمعيات بشريه حاضرده كي مشاق و نفاقى تعديل
 و اصلاح ايتمك فكريدر . بو فكر و امل ايسه بوتون

سفالدار ، اضطرابلر ، عدالتمز لکلر اورته دن قالقما ديقجه
سونمک ، توکنمک بيلمه يه جک در . خيلىجه مظهر اصلاح
اولم اقله برابر ، ينه عصر مزيهيات اجتماعيه سنک کوکلری
وحشی ، حیوانی بر ماضی ایچینه دالمش بولونماقده
وَ او نشأتگاه ماضیدن پک چوق خصائص و تمایلات
بلع و تمثل ایتمکده در .

هیئات اجتماعیه . سیئات و تعديبات سابقه بی تخریب والفا
ایتمه مشر یالکنز ماضینک ظلمنی ، خودکامانی ، اهانتی ،
تعرضاتی ماسکله مش ، قیافتنی دیکشدير مشردور . (۰)
ثبوت :

تعرضات و تحکم قدیم طرزنده ،
بو عصرک آکلایامام بن نه در فتوحاتی ؛
کورور بویاره لری ، شاعر بلند املک
آقار سر شک اولاراق منبع سنوحاتی . (۰)
« انسان ایچون معیشت اجتماعیه نک علت غائیسه سی

(*) دو قنور لوتورنو - تکامل دینی

۵۸۰ Révolution religieuse صحیفه

(*) عبد الله جودت - قهریات

تعرضدن مصون اولماق و هر جهتمله ، حانز اولدینی
استعداد کمالی فعله چیقارماق ، (۰) ایکن جمعیات بشریه
مراکزنده بیله جهت جهت دیده خراش ارباب مرحمت
اولان بو قتالار . بو جنایتلر . بو آتشلر ، بو زنجیرلر ،
بو تعرضلر نه در ؟ دو قوز یوز سنه اول افاضل عربک

سر بلندی ابو العلاء المعری بی

لقد جاءنا هذا الشتاء وتحتہ ؛

فقیر معری او امیر مدوج ؛

وقد یرزق المجدود اقوات أمة

ویحرم قوتاً واحد وهو احوج !

یعنی قیش کلدی ؛ تحت تأثیرنده چیبلاق فقیرلر کور کلنی
زنکیسلر وار . پر زنکین ، ر ملتک مایه معیشتنی بلع
ایدییور ؛ ملت ایسه شدتله محتاج اولدینی برلقمه ا کمکدن
محروم قالییور ! ... « (۰) »

(*) کال - نفوس ، مقاله سندن .

(*) بو قطعه دیار بکرلی شاعر بدبختک فلک دن شکایت ایدرکن

سویله دیکی

« آلیر بیک اهل دلاک مایه معیشتنی

ایدر بر احقک افطارینه بهای رجل »

یتنی خاطر لاتیور .

ما اجهل الامم الذين عرفتهم!
 واهل سالفهم اضل واتبر:
 يدعون في جمعاتهم بسفاهة.
 لاميرهم فيكاد يبكي المنبر.

يعنى: « بيلديكم ماتلر نه قدار جاهل درلر بلدك زمان
 قديمده كلوب كچمش اولوب بنم كوره مه مش طانيا مامش
 اولديغ ملتلر داها آبدال، داها مسكين ايمشردر. باقك
 شو خلقه جمه كونلرى اثر حق وسفاهت اولماق اوزره،
 مستبدلرنيك ازدياد عمرينه دعا ايدييورلر اونلرك بو
 حالرينه منبر اغلايه يازيور. »

طرزلرنده نواساز اشتكا ايدن احوال اليمه اجتماعيه
 حالا دوام ايدييور. حالا افراد ناسك قفالرى قالدريم
 طاشلرى مثابه سنده طوتوليور. او قفالرك اوزره زنده
 اقبال وشوكت، غرور وعظمت اويونلرى اويناييور،
 قهر وفلاكت فورطونه لرى ايقاع اولونيور. « متحيزانك
 آرتيقلرى، ناسك حوائج ضروريه لرينى تشكيل ايدييور. (۵)

[*] زان زاق روسو - شروط اجتماعيه - صحيفه ۲۹۵

بو قادار شو منسدو فرلرمزه . واپورلرمزه ، فونوغرا-
 فیالرمزه ، الکتریق ضیالرمزه . تهله فونلرمزه ،
 فونوغرافلرمزه قارشى اکر جمعیت بشریه حاضرهمزی
 بر اساس فنی اوزه رینه تأسیس واعلا ایتمه یی کمال جزم
 وصمیمیتله در عهدہ ایتمه به جک اولورسه ق عصرمزه
 (یعنی اون دو قوزنجی عصره) بر باربارلق دوری نظریله
 باقیلا جاق در [له زان] . بو ، بکنزی صولغون فرقه
 عوام بیلمه یه رک ، آکلایا اراق بویوندوروغه بویونلرینی
 صوقیورلر ، حققرینی بیلمه یورلر ، مظلوم اولیورلر ، ظالم
 اولیورلر ، استبداده آلتک ایدیورلر ، کندی زنجیرلرینی
 ینه کندیلری دوکیور ؛ ینه کندیلری اعمال ایدیورلر ؛
 هر کوردوکلری معامله یی حقلی . هر چکدبکلری مشقتی
 طبیعی ظن ایدیورلر . صوصیورلر ، برشی ایسته میورلر .
 ازلیودلر . برشی بیلمه یورلر . هیچ برشی بیلمه یورلر .
 (دانتون) ، « اهالی اکمکدن صوکر اک زیاده تعلیم

و تربیه محتاج دره (۰) دیور. بز بونا، غیر قانع واهالینک
 اکمک دن داها اول، داها زیاده تعلیم و تربیه محتاج
 اولدیغنه قائلز. انسانلری راه معالی پرستیده بولونماقدن
 حقیقی بر ذوق ایله ذوقیاب ایده جک و بویولده کی
 مساعی بی، اقداماتی آرتق فداکارلق عدایتدیر. مهیه جک
 آجماق تعلیم و تربیه در (۰).

§

خواص، کوره بیلدیکلری خیر و فائیدی تکمله یوب
 کچیورلر؛ عوام، کوره مه دیکلری خیر و فائیدی

(*) [دانتون] ک بو - وزی، پاریسده [سن ژرمره من]
 بولو وارنده مرکوز و هیکل هیجان تعبیرینه سزا اولان هیکل
 زیرنده شو صورته محرردر:

Après le pain, l'éducation est le premier besoin
 du peuple.

هیكل دیگر بر چهننده ده شو:

Pour vaincre les ennemis de la patrie, il nous faut
 de l'audace, encore de l'audace et toujours de
 l'audace !

نطق موجزی منقوشدرکه: وطن دشمنانی مغلوب ایتمک ایچون
 زه جرأت، ینه جرأت و هر زمان جرأت لازمه در دیمک در .

۰ ج ۰۶

[۰] آ. بن - فیزیولوژیای هیجان - صحیفه ۲۷۰

آریورلر . بونلرک هم ایکیسی ده قلاغوزه محتاج درلر :
 خواص ارادتلرینی وجدانلرینه توفیق اتمهیه مجبور
 ایدیلمهلی ؛ عوام . آرادیقلمرینی ، محروم و محتاج
 اولدوقلمرینی طانیمایه آلیشد- بریلمالیدر (۰۰) بدر مخلوق ،
 نجاستلی ضوپوغنی برملتك . میلیونلرجه انسانلرک آغزینه
 دایباراق حکمران اولیور ، تحکم ایدیور ، حقه سوء قصد
 ایدن . عدالت ازلیه بی ، شفقت ابدیه بی یاردهلین بواقتمار
 تحکم زه دن کلیور ؛ بومشوم اقتدار ، [حق] ک قدرت
 بالفه سی قارشیسندمه موجودیت متسلطانه سنی . ناصل اولیورده
 ادامه ایدوب کیدیور ؟!

برآز متجلدانه داورانیلماق ایستر : ماضینک آهنک
 حق و ترقیه موافق اولمایان جریان عصریسنه ممانعت
 ایتمک . اصرار و تعنادوزره بولونان بو افسرده آدملره ،
 بو حق شکن و باطل عقیده لره ، خرافه لره بعض مرتبه
 - دچکمک الزم در . ذکاء ، تفکر . فن ، صناعات فاسفه ؛
 بویاکلش تلقیلری ، بوغلط فکرلری تفتیش و نظارت
 آلتنده طومالی . سوء تأثیراتندن تحفظ و عالم ادراکی

محافظه ایتمه‌لی‌در، خنقک بوکونکی بوپوک عیبری،
ایکرنج قیصه‌لی، مدققلرک، حکملرک، شاعرلرک
وجدانلرینه بک سرت. بک شدید، بک قدسی فریضه‌لر
وظیفه‌لر نحمیل ایدیور.

افساد ایدیله‌مه‌مزلك. فساده قارشى قومالی، کویشکلرک
وآلچاقلغک اوکنده برسد مستحکم اولمالیدر.

حقیقی اولمایان فکرلر، حقیقی اولان سلاهلری بک
اعلا حرکت و فعالیتته کتیریور: بشرک (؟) ید حکم
واستعمالنه کیرمتس صواعق بلا تعییرینه سزا اولان اوموت
وتخریب آلترلی، حقیقی خسرانلر، جسدی مصیبتلر،
ابدی فاجعه‌لر ایقاع ایدیور. معکس جمال الحق اولان
کالات و افکار عالیه آینه‌سنی خلقه عرض ایتیه هر زماندن،
هر دوردن زیاده شیمدی احتیاج وار. هر یانده برتأسیس
واحیا احتیاجی شدتله عرض وجود ایدیور بوراده اوج
سؤال مقدر وار:

نه‌نی تأسیس واحیا ایتمک؟

زده تأسیس واحیا ایتمک؟

ناصل تأسیس واحیا ایتمک؟

جواب وریررز :

اهالی نبی تأسیس واحیا ایتک.

ساحه تمدن وترقیده تأسیس واحیا ایتک.

ضیای علم وفضیلتله تأسیس واحیا ایتک

شیمدییه قادر بو عظملی احتیاجک تسویه سی امرنده
 یاپیلان خدمتله، ایدیلن فدا کارلقلر. شیمدین صوکر
 اجراسی لازمکن و هنوز اجرالیدیلمه مش اولان خدمتله،
 فدا کارلقلره نسبة آذر، ناکافیدو. بو عزم کنایه دنیانک
 هر طرفه شامل طوتولابیلیر: بر طرفه اوتوز میلیون خلق
 ظلم و اسارت زنجیرلرینه غرق ایتمش اولان بر متغلبک
 قهر و تعدیسی — میدانده هیچ بر مشروعیت اولمادینی
 حالده — اوطرفدن ترویج و تأیید اولونیور. ترقی بونا کوز
 یومیور... دقت اولونسون: «ترقی» دیوروز. «مدنیت»
 دیمه یوروز. عصر مزک بر عصر ترقی اولدیغنه شبهه یوق، فقط
 عصر مزه بر عصر مدنیت دیمه یه هنوز دیلمز واراماز.
 ملتلك جور و تعدایه صبر و تحمل ایدیور کورونمه لرندن
 اولنلك، ظلم و تعدای واقعه لایق اولدوقلری استدلال
 اولوناماز.

بر مملکتك سواقاقلر ندد - سلاح بدست قیامی لرك بولو نماماسندن
 آسایش و سعادت مملکتته استدلال ایتك مصیب اولماز.
 بر مملکتده قلب لر، پرخلجان، بانك عصیان ووردوچه،
 هر دورلو امنیت و حضور ظاهری به رغماً امنیت و اسایش
 مختل دیمك در. قلبلرده کی قیام و آشوب، سواقاقلرده کی
 قیام و آشوب دن داها بطیء الزوال. داها صعب التکین در.
 مشیمه ادراك بشردن نجه مهیب و فیاض فجر لر
 دوغاجاق در!

حال حاضرک صمت و سکونی. دهشتلی بر فور طونه نك
 ظهورندن اول هواده متحصل و غضب و ضجرت ایله
 ممتلی اولان سکونته بکزدیله بیلیر. بوسکونت ثمره ضمه
 و تسلیمیت دکل در:

چه کونه درد شیرینی چنک تیز
 اکر چند باشد دلش پرستیز!

* * *

زنجیر لرك قیریلماسی، محبس لرك بوشانماسی، زندان لرك
 آچیلماسی ایچون وجدان عمومینک قیام ایتمه سی،

بومستعجب، بومدهش اویقویه نهایت ویرمه سی زمانیدر:
 بعض کولکدر آلتنده، بعض زمانلرده اویوماق موجب
 هلاک اولدینی کیی شیمدی ده اویوماق عادتا اولک
 دیمک در.

« قانون، وظیفه، محاکمه، حسن سلیم، دوغرواق،
 عدالت، کفایت اتمه یور، اهمیتمز، تاثیرسزقالیورسه
 استقبال دوشونولسون! ندامت صوصیورسه مسئولیت
 سویله-ین!» (*)

« وجدان انسانیت» ه باغلی اولدینی آغیر وقابا زنجیرک
 اطرافنده دولاشاراق صیزیلدائماقده اولان برکویک
 نظریله باقیلوب کچیلدور! آه بو ظلم صریحه، بوقانلی
 مسامحه یه نه زمانه قادر دوام و تحمل ایدیله جک؟ شوسوزی
 سویله، مک پک دلخراش: بوجنایتلرک قارشیسنده، بی
 قید و مرحت، یورکاری یارچالانمایانلروار!

عفت و ناموس عمومی، حامی سیئات اولان بونظامی،
 بواحکام بی دلانه بی - بلاتأثیر - پروتستو ایدیور ۰۰۰
 فقط حقایق ایله وقوعات جاریه آراسنده کی بعد عظیم
 اذهانی یأس و تلاشه دوشورمه سین:

« در راه عزم مرحله قرب و بعد نیست »

جسارت بخش انام اولماق قهرمانلر ایچون یکانه ذوق
روح اولسون، خلق هیجاندن آتش بیغینی آکدیرسین،
سیف ایله مدافعه حقوق ایدهمه ینلر فکر ایله مجاهده
ایتسین. هیچ بر ذکابی طرف. هیچ بر ذهن عاطل
قلماسین !

رزمکاه حق و حریتده فدای آرام و جان ایدنلر،
کندیلرینه محبت ایدیلدیکنی، معاوتده بولونولدیغنی
سز سینلر. (*)

فکر و حق هانکی طرفده ایسه قدرت و غالبیت
حقیقه. ار، کیچ، او طرفه راجع اولاجا قدر.
استبدادک قوت و حاکمیتی هر دورده سعیات بی نائده ایله
نتیجه لشمدر. «فکر و فضیلت مهالاک ایچینده بویور. نه
چار میخلره. نه ده ظلمه نک یالین قلیچلرینه هیچ بر زمان
سرفروایتیز.» (*)

(*) هوغو - ترهیات - صحیفه ۱۵

(**) [لهورهی Levery] بو سوزی حریت افکارندن
دولایی محکوماً [کییوتین] یعنی اعدام ما کینه سنه کیدرکن
جسخانه سنک دیوارینه یازمشدر. بو بویوک آدم یاشاماقدن داها

ظولدورور اویقوسنی قورقولو رؤیالره ،

نورمز آتشی ایدر ظالمه تاج سرینی

کوکیز طائر بالارو حریت در.

قیراماز مستبدک ضربه سی بال ویرینی!

افکار. کنديسينی بو غمايه. سوندورمه يه قصدايدندرک
اللرندن قورتولور، تضيقه کلنز؛ حبس و مقاومت ايديله مز.
افکار. شکلدن شکله منقلب اولوز. مشعل ذکاء، دائماً
اشعريز انتباهدر . . . مشعل سوندورولسه، ظلمتله
اورتولسه، شعله . برصدایه تحول ایدر؛ سوز. کلمات اوزه رینه
کیجه ایقاع ایتمک. فریاد حق جویانه بی قارانیقیرله،
متحکمانه غلغلرایله سترواخناق ایتمک ممکن اولاماز. حق
سویله بن برآغزه سونکو حواله اولونور ایسه؛ سوز، نوره
متحول اولور. نور ایسه سونکوله نیله مز! ... انسانک
و جدائی هیچ برشی ضبط و محکوم انقیاد ایدمه مز؛ زیرا
وجدان بشر؛ مفکره رحمانیت دیمکدر.

مفید کوردیکی ایچون اولومنی اختیار ایتش و حق و حریت یولنده
افنای حیاته فعلاً نمونه امتثال اولاندن اولمشدر. نه قادر بر اصابت
و علویت کوسترمشدر! چونکه: (اک صولفون نمونه امتثال اک
پارلاق بر بارقه تهور دن داها پارلاق دها مؤردر.) [۰۶ ج .

بو، انكار اولوناماز؛ قطعی در: « اخلاق عمومیة
 بشرده قور قونج بر تنزل تدریحی محسوسدر. یاره له نن
 آرسلانلرك تنها، ایسنز محلله چکیلمله لری کیبی، تنزل
 عمومی بی کور مکه جریحه دار تاثر وانکسار اولان عدل
 اهلندن بعضری ده یوزلرینی اورته رك وادیء تسلیمیت
 واستحقاره جیکیلیور لر. » (°) حقیقت شودر که:
 بودقیقه ده امور جاریه معظمه یه قارشی قیدسنز، حسسنز
 بولونماق کیمسه ایچون نجویزایدیله مز؛ بوکون، نجات
 عمومینک تأمین حصولی کیبی شانلی برایشه، عمومک
 سعیمی، عمومک معاونت مسابقانه سی، عمومک مشت کران
 همتی لازمدر. هرقلبی اولان صوصامالی؛ بر قولانغی اولان
 ایشتمه مز لکه کلمه ملی؛ افراد اهلینک. نروده اولورسه
 اولسون. قوباردینی فریاد. بوتون انسانلرك سینئه آرامنده
 بر جوش و خروش دائمی حصوله کتیرمه لی در. « بر غروشی
 اولان حق یولینک، منافطریتنک یولجیلرینه. سرفشانلرینه
 ویرمه لی؛ برطاشی اولان ظالملرك قفالرینه آتمالیدر.
 بعضری یاپسین؛ بعضری سویله سین؛ هرکس چالیشسین» (°)
 تنور، تنویر! فدا کارلق! فدا کارلق! ۰۰۰

(*) هوغو- قبل النی- صحیفه ۱۹۸

[*] ویقتور هوغو- اثنای نفیده- صحیفه ۱۲۶

شاعر لر، ای صاحب اشفاق و ضیا پرور اولانلر! آحادناسه،
 اوفلک زده لره، او میر اشنز لره فدا ایدیکنز. لازم کلیرسه،
 وهر نه وقت ایجاب ایدرسه، استراحتکنزی، ثروتکنزی،
 مسرتکنزی. وطنکنزی. حریتکنزی اولنر ایچون فدا
 ایدیکنز! آحادناس، نبی بشرک سمالت ایچینده بولونان
 قسمی در: آحادناس، اها لینک مقدم الیمی، ابتداء اضطراب
 انکیزی در؛ آحادناس، اها لینک تولد و محصل حالنده
 بولونان قسم ضجرت پروری در؛ آحادناس، ظلمت لک قانلی
 قربانی درلر؛ اولره فدا ایدیکنز! اولنر ایچون کندیکنزی
 فدا ایدیکنز. بو او غورده براقک سزی طرد ایتسینلر،
 نوق ایتسینلر، حبس ایتسینلر، ضرب ایتسینلر محو ایتسینلر! ...
 افراد ناس ایچون آلتونکنزی. آلتونکنزدن زیاده اولان
 قانکنزی. قانکنزدن زیاده اولان افکار یکنزی. افکار
 یکنزدن زیاده اولان محبتکنزی فرا ایدیکنز! اولنر ایچون
 [عدالت] دن باشقا هر شیئی فدا ایدیکنز! نظم نامه لرینی
 آکز! کندی خطالری و باشقا لرینک خطالری حقیقده
 کی سوز لرینی استماع ایدیکنز! سامعه کنزی. دست
 حمایتکنزی، قلبکنزی اولره اماله ایدیکنز! سزه تودیع
 ایده جکاری، آچا قلری شیلری دیکه یکنز! اولنر ایچون
 فنا لخدن باشقه هر شیئی یاپیکنز! یازیق، بوقادار اضطراب،

بوقادار سفالت چکیور و هیج برشیء بیلیمورلر. اوناری
 تصحیح ایدیکنز! تدریس ایدیکنز! تربیه و اعلا ایدیکنز!
 کندیلرینه رهبر اولکنز! مکتب حیثیت و فضیلته قویکنز!
 حقیقی هجالتکنز! الفبای تحقیق و تفهم اولان طریق فکر
 و حاکمه بی کوسته ریکنز! حقیقی، استقامتی، عالی-بنابلی،
 مرحمتی، او قومایی او کرتکنز! کتابکزی آب آچیق
 طوتکنز! دقتلی، متیقظ، کریم، صادق، متواضع اولکنز!
 دماغلری تنویر، روحلری اشعال ایدیکنز! خودپنلرکی،
 منفعت پرستلرکی سوندوروکنز! نمونه امثال اولکنز! فضیلته،
 علواجنابه امثال نمونه لری کوسته ریکنز. فقیرلر، محرومیت
 حانده دولر. سزاونلره مظهریت بخش ایدیکنز. تعلیم
 ایدیکنز. تنویر ایدیکنز زوالیلرک دلتشنه لکلری سزسکنز.
 ایلك آدیم او کرتمک در. ادامه حیات ایکنجی درجه ده
 قالیر. سفیلرک امر و احتیاجلرینی ایفا و تسویه به حاضر
 بولونکنز: دأما مشعل عرفان اولکنز! بو قارانلیق
 زمین اوزهرنده، قیصه، انقلابی، مظلم اولان بو حیات
 انساننده، قوتک حقوق کیبی بر حاکمی، ترقی نک عزم
 و جسارت کیبی بر رئیس، ذکانتک ناموس کیبی بر
 حکمداری، وجدانتک وظیفه کیبی بر مستبدی، مدنیتک
 حریت کیبی بر حاکمه سی، جهالتک ضیای و قوف کیبی

بر خدمت کاری بولوناق پک کوزل و پک لازم در .
تکرار و اجمال ایدرز .

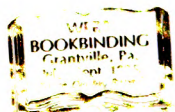
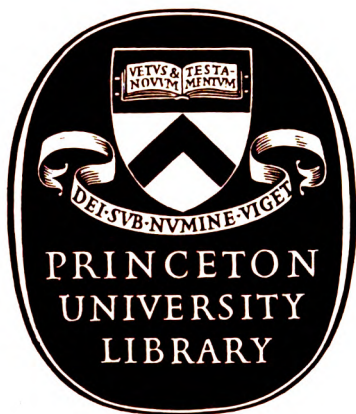
انسانیت ایکی بویوک خسته لقدن مضطرب در . جهالت ،
سوء اخلاق . بز ، سوء اخلاقی ، استبدادی ، استبداده
تحملی ، حاصلی الیوم حکم سورن مصائب و مساوی
کونا کونی هپ بر منبعه عطف ایدیورز . بونلرک
جمله فی جهالت مرض وخیم الانذارینک اعراض الیه
سندن عد ایدیورز . خسته لقی ، تشخیص ایدلمش ؛
دوای خصوصیتی معلوم : تعلیم و تربیه ، تحصیل جبری ،
فضیلت و علو جنابه ارائه امثال ، تلقین فداکاری ، تلقین
فداکاری ...

بو کتابی [یعنی « کیوم تهل » ی] یازان بویوک
انسان ایله ترجمه ایدن کوچوک آدم ، هپ ، عینی مقصدی
عینی آرزوی تداوی بی تعقیب اتمش و منحصرأ داعیه
تنویر و احیا ایله متحرک و مهیج اولمشلر در .

ختم

0789

Princeton University Library

32101 076419413

